

СИЛЯН ЩЪРКА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА
ПРИКАЗКА

chitanka.info

Никой да не се прозява, да не дреме! Ще ви разправа приказка от старо време. Разберете и добре запомнете: който от баща си не се бои, майка си не слуша, жена си не зачита и надалече скита — с него ето какво ще се случи!

Живели преди години в нашето село дядо Божил и баба Божилица. Кротки и примерни хора били те. Имали си малко имотец: имали си и две дечица — Силян и Босилка. Старите много галели синчето, че преди него няколко мъжки чеда отрано им умрели. Затова Силян отраснал разглезен и мързелив: не обичал кърската работа — орането, копането, жътвата; гледал все на баницата мекото, на работата лекото, както казват. Всичко бил оставил на родителите си, а той по цели дни се пилее с такива безделници като него.

За да го вържат дома, старите му намерили една сваятна мома — работлива и пестелива. Неда я казвали. Оженили Силяна още шестнайсетгодишен, а подир година станал и баща — родила му Неда син Велко. Отдъхнали си дядо Божил и баба Божилица, рекли си, че сега момчето ще се вразуми, къщовник ще стане.

Ала не би! Силян не се оставял от прежните си навици — очите му гледали все навън, и то надалеч: мислел си тежък търговец да стане, да ходи по градове и паланки, да купува и продава, и в град да живее. Такъв му бил меракът, че не му се услаждал селският хляб с чубрица, по-сладък му бил белият градски самун с тахан халва. Почнал да врънка баща си да му даде пари, търговия да върти. Ех, съгласил се най-после дядо Божил, помислил си „може пък там да го бива“. Дал му всичките си пари, дал му и едно конче, пеша да не ходи.

И тръгнал Силян младо търговче из царщината да търгува. Колко е спечелил — не знаем и никой не знае, че дома си пукнат грош не пратил. Широки му били пръстите — каквото припечелел, всичко с добри приятели изяждал и изпивал по кръчмите.

Поскитал си така надолу-нагоре Силян, а подир някое време се върнал пешком дома. Всичко бил пропилял, коня си дори продал. Та да беше барем някакъв армаганец донесъл, да зарадва детето и невястата, а то с празни ръце си дошъл.

Отморил се някой и друг ден от скитането. Дядо Божил го подканил:

— Хайде с нас на полето, Силяне!

А Силян се прави на глух, валя се на одъра като котка край огнището, мълчи и се въси. Нали е търговец, каква работа има той с нивата? Почнал пак да пече баща си за пари:

— Не ми вървеше — казва. — Парите загубих, че бях новак в занаята. Ама сега вече знам и ще се оправя.

Въздъхнал дядо Божил — едничък син му е! Отишъл при селския лихварин, заложил най-добрата си нива. Дал парите на Силяна и почнал с мъдри думи да го напътства. А този не го и дослушал. Яхнал другия кон и пак тръгнал да скита, божем да купува и продава, а то — да гуляе и пари да пилее.

Не минало много време, ето ти го Силян, младото търговче, пак се върнал пеша, гол като сокол. Седнал край огнището намусен — мълчи и големи мисли размисля.

Взел дядо Божил да кори и съветва синчето си да се прибере дома, да си гледа челядта и имота:

— Вземи мотиката и иди работи земята, защото само тя е щедра! Ползуваш се от труда ни, значи и ти трябва да се трудиш за нас и тъй да ни се отплатиш. А то ние вече застаряхме и нямаме сили.

А Силян мълчи и сумти, погледа на баща си не среща, в окадения потон гледа и си вика на ума: „Стига! Дрънкай колко щещ! Аз си знам, че в града по-леко и по-весело се живее. Не е за мен животът на селяните — цял ден в пот се къпят, а вечер, когато легнат, всички кокали ги болят от умора. Не! Утре ще се дигна и вече в тая дупка няма да се върна. Кълна се, че пиле ще стана, Бялото и Черното море ще прехвъркна, ама тук няма да ме видиш! Ако е за инат, торба сол ще изям — пак моето ще стане!“.

Тъй се кълнял Силян. И още ден не заденил, измъкнал се, с никого не се сбогувал — хукнал да пасе ветровете. Отишъл в града. Отседнал в една странноприемница, където и преди спирал. Замислил се сега какъв занаят да залови, че за търговия трябва пари.

Не щещ ли, вечерта в странноприемницата влязъл един калугер. Той обикалял по страната да проси милостиня за някакъв божигробски манастир. Сега за пръв път идвал по тия места и, като не познавал пътищата, помолил насъбралите се да му намерят проводник, та с него да обикаля села и градове.

— Ха, ето ти, Силяне, работа за теб! — рекъл стопанинът на странноприемницата. — Нали не те свърта на едно място...

Силян — готов! Спазарили се за плата и на заранта тръгнали двамата да обхождат селищата, милостиня да просят за божигробски манастир.

Цяло лято и цяла есен ходили-бродили. На Димитровден спрели в една солунска кръчма да си видят сметките. Калугерът наброил парите, колкото се били условили, ала Силян не щял да ги вземе:

— Моля ти се, отче, съгласи се и аз да дойда с тебе на хаджилък. Искам да стана хаджия, та людете да ме тачат и повече да ми доверяват. Ще ти слугувам из пътя като верен слуга, само ме вземи.

Много се молил Силян, ала калугерът не скланял, че щял да похарчи повече пари, отколкото била уговорената плата. Намесил се кръчмарят и другите, що били там, почнали да увещават отчето. Накрай той се съгласил.

Отишли двамата на пристана. Качили се на гемията, която заминавала за хаджилък. Моряците вдигнали котвата, разпънали платната. Литнала гемията по водата като бяла чайка. Плавали така няколко дни. По едно време небето се смрачило, посред бял ден станало тъмно като в беззвездна нощ; излезнал силен вятър, вдигнали се вълни планини. Понесла се гемията — орехова черупка по морските ширини. Седмица се люшкала насам-натам, накрай загубила пътя. Изплашили се всички пътници и моряци, почнали да се кръстят.

Ала бог не чул молбата им. Една нощ вятърът ги подгонил към някакъв остров и с всичка сила запратил гемията в прибрежните скали. Разбила се тя на хиляди малки тресчици. Всички се удавили. Само наш Силян се спасил. По някакво чудо той успял да се хване за една греда и вълните го изнесли на брега.

Дълго време клетникът лежал замаян на сушата и стискал гредата — все му се чинело, че морските талози го мятат по водата. Като забелила зора, той се посвестил и видял, че лежи на здрава земя. Станал и загледал разпенените вълни, дано съзре някой от гемията. Напусто! Пред него безлюдното море вилнеело като бесен звяр. Разбрал Силян, че едничък той се е избавил от страшната смърт, и се разплакал. Ала със сълзи кой е оправил нещо, та и той? Посеждал, посеждал, па тръгнал да огледа, що за земя е тая, на която го е изхвърлила неговата зла орис. Ходил, що ходил — нийде жива душа не срещнал. Намерил изворче — пийнал си водица, намерил дивачки ябълки и круши — заситил си глада. На мръкване се дотърлил до една

пещера. Влязъл в нея да преспи. Ама спи ли се? Цяла нощ Силян треперел от страх и от студ, плачел и се вайкал: „Ох, майко и татко! Ох, мила жено и мили синко! Ох, свидна сестро! Дали някога пак ще ви видя? Дали ще се измъкна от тоя пущинак, гдето петел не пее и куче не лае?“.

Тъй нареждал сиромашът в тъмното и си давал клетва — ако се избави оттука, да се върне на село с всичкия си ум, да стане домовник и порядъчен човек.

Щом се развиделило, тръгнал пак да обикаля острова. Нийде не зърнал нито пътечка, ни дори следа от живина. По пладне се изкачил на една височина. От нея се виждало надалеч. Съгледал под нозете си поленце с ниви и ливади, отвред оградено от ридове и планинки — също като родното му поле. „Сполай ти, господи — рекъл си Силян. — Дали пък по някакво чудо не съм се върнал из нашите места, или пък съм наяве виждам? Ама, както и да е, щом полето е работено, значи и люде ще има тук.“ Така си мислел Силян, докато вървял по пътя, който го извел на една могилка насред полето. Качил се на върха и чул наблизко гласове. Ослушал се — нищо не разбрал, защото тоя говор приличал на някакво свраче чавкане. Гласовете наближили и той се закрил зад една трънка, че не знаел какво иде насреща му — орли мършояди или стръвни зверове. По едно време надигнал глава. Видял мъж и жена да косят тревата. И двамата били високи, дългокраки и с носове два пъти по-дълги от нашите. Размахвали те косите нашироко и си приказвали на свой език.

Мислил Силян, мислил, дали да им се покаже, или да побегне назад: „Ох, клетият аз — рекъл си на ум той, — къде изпаднах: горе — високо, долу — дълбоко. Да се върна, в коя дупка ще се крия? Пък ако се покажа, дали тези няма да ме убият и изядат, че де да зная — може да съм слезнал в долната земя при дивите люде? Ама аз и така съм загубен, ще им се покажа, пък каквото ще да става“.

Разтреперан, излезнал нашият страдалец иззад трънката при косачите. Щом го видели, те оставили косите. Изчаткали си нещо на техния език и се разсмели.

Помислил си Силян — да им каже добър ден, няма да го разберат. Затова кръстосал ръце на гърдите и им се поклонил мълком доземи.

— А бре, Силяне — рекъл мъжът, — защо не проговориш? Да речеш барем добър вечер? Дали онемя от морската буря, или разбойници са ти изскубнали езика?

Силян се почудил донемайкъде и отвърнал:

— Исках, чичо, да кажа, ама си мислех, че няма да ме разберете, защото на друг език си говорехте. Пък ти си знаел български, че и името ми знаеш. Откъде ме познаваш? Вярно, аз много места съм избродил, много свят съм видял, ала тебе да съм срещал не си спомням.

— После ще ти разправа. А сега, щом вятърът те е довел на нашия остров, където чужд човек до ден-дневен не е стъпвал, гостенин ще ми бъдеш по български обичай. Ама първом хапни си малко сиренце и хлебец, да се подкрепиш, че гледам нозете ти се сгъват.

Седнал Силян на тревата, заръфал сладко-сладко ръжения хляб и битото сирене. Усладили му се повече от печено прасенце. В това време косачите привършили работата си. Почнало да се здрачава и те повели нечакания гостенин към дома си. Още влезли-невлезли в двора, видели го през стобора децата на стопаните и надали радостни викове:

— И-и-и... Я вижте бати Силян! Бати Силян ни дошъл на гости!

А Силян се чуди и се мае: „Каква ще да е тая работа? Тук и децата ме познават, на име ме викат. Дали пък не сънувам някакъв лъжовен сън и ей сега Неда ще ме побутне да ставам?“.

Влезли вкъщи. Децата се спуснали да целуват ръка на гостенина, да го поздравят с „добре дошъл“. Жената постлала трапезата с нова шарена покривка, наредила вкусни ястия като за най-драг роднина. Седнали да ядат. В туй време надошли съседи — сигурно децата ще да са им казали. Скоро стаята се изпълнила с все такива дългоноси, дългокраки. Те търпеливо чакали Силян да се нахрани, та сетне да го питат за това-онова. А нашият човек ги поглежда и все си блъска главата — не може да разбере що за люде са, и в коя земя е изпаднал.

Като свършили вечерята, домакинът се обърнал към гостенина си:

— Е, Силяне, как са със здравето баща ти Божил и майка ти Стойна, невестата ти Неда, сестра ти Василка? А синчето ти Велко? Всички живи ли са, здрави ли са?

— Живи и здрави ги оставих, ама сега не зная как са, че доста време става не съм ги виждал — отговорил Силян и си рекъл на нищо да не се чуди.

— А слушаш ли баща си? Почиташ ли го, или повече го ядосваш?

— Право да ти кажа, чичо, повече го ядосвам.

Събрали се почнали да го разпитват за този-онзи из село, а сетне заразправяли за Силяновите лудории. Всичко знаели, цялото село познавали. Накрай вече Силян не се стърпял и помолил да му кажат кои са, какви са и как могат всичко тъй изтънко да знаят за цялото село.

— А бре, синко Силяне — рекъл му един старец, — та ние сме живели във вашето село, когато ти още не се беше родил. Избродили сме надлъж и нашир вашето поле. Затова познаваме всички ви.

Силян слушал ококорен със зяпнали уста и чудом се чудел:

— Кажете ми бе, братя, каква е тая работа? Какви роднини ще сме ние, като аз не ви познавам?

— Ще ти кажем, човече, ще ти кажем всичко поред. Пък ти, ако щеш вярвай, ако щеш — недей.

И ето какво му разправили тези чудновати люде:

— Някога, преди много-много години на тоя остров живеели нашите прадеди. Грешни люде били те — все се карали и биели помежду си. Пък децата им, като ги гледали, още по-лоши от тях станали — триста лошотии на ден правели... Веднъж дошъл през морето някакъв мъдър старец. Почнал да съветва дедите ни да се отрекат от тоя греховен живот, че добро няма да видят. Ама кой го слуша? Карали си те, както си знаели: не минавал ден без крамоли, без побоища и злини. Един ден този старец събрал децата накрай село под едно яворово дърво да ги учи на ум и разум. Пък те, нали били такива зли и неразумни, спуснали се върху му с камъни и сопи: почнали да го бият. Удряли го, бяхтили го, додето сиромашът паднал, злъчката му се пукнала и умрял. Ама преди да изпусне душа, такава клетва издумал: „Проклети да сте, деца, че ме убихте за нищо! Да дойде лоша сипаница, та всички ви да помете! И дордето свят светува тук деца да се не раждат. Родителите ви Бялото и Черното море да преминат и там — в далечната страна — челяд да въдят!“. Като изрекъл тия страшни думи, старецът издъхнал. Закопали го там под явора. Клетвата се

сбъднала: за кратко време всички деца умрели от лошата сипаница. Останали бащите и майките вкъщи самички да кукуват. А подир три години земята се разтърсила силно и между гроба на стареца и яворовото дърво избликнали два извора. Същата нощ старецът се явил на сън на един от дедите ни и му заръчал всички селяни да отидат да се изкъпят в единия от изворите. Тогава ще станат на щъркели и ще могат да прехвъркнат Бялото и Черното море, та да отидат в българската земя — там да родят и отгледат челядта си; пък наесен да се върнат на острова и като се изкъпят в другия извор, ще си вземат пак човешкия образ. И ето така правим от хиляди векове, синко, и дордето свят светува нашите потомци така ще правят...

— Разбрах сега всичко, братя — рекъл Силян. — Вярвам, че така ще да е. Ала питам се аз как мога дома да се върна? Дали ще дойде скоро някоя гемия, та да ме вземе?

— Колкото до това — отговорил му домакинът, — хич не се надявай. Около нашия остров никой не припарва, че брегът е опасен — с остри камъни и канари, в които вълните безспирно се блъскат. Друго нещо ще измислим: когато дойде време да отиваме във вашето село, ще вземеш едно стомне вода от човешкия извор и ще си го вържеш на шията; сетне ще се окъпеш в щърковия извор и ще станеш щъркел като нас. Когато те отведем дома, ще се полееш с водата и пак ще си станеш човек. А дотогава ще останеш при мен да ми гостуваш. Аз съм тук нещо като войвода. Името ми е хаджи Кляк-кляк, защото съм ходил на хаджилък...

Така му рекъл домакинът и всички се съгласили, че другояче Силян не може да напусне острова.

Като се свършили приказките, съседите се разотишли да спят.

На заранта гостолюбивият стопанин развел гостенина из селото и полето — да му покаже как живеят тези човеци щъркели. Силян се озърта, чуди се: и къщите, и нивята — също както в родния край.

— Виждам, недоумяваш, как всичко тук прилича на вашите места — рекъл хаджи Кляк-кляк. — Ние така направихме, че и къщите, и полето да са като у вас, та когато сме там, да не ни е мъчно за тук. Хайде сега да те заведем при яворовото дърво!

Отишли. То било накрай селото. Войводата рекъл:

— За да повярваш, че онова, що снощи ти разправяхме, е чиста истина, ей сегинка пред теб ще се изкъпа и ще видиш с очите си.

Той нагазил в единия извор. Начаса се превърнал на щъркел. Разперил крила и полетял. За малко време обиколил селото, нивята и пак се върнал. Окъпал се в другия извор и отново взел човешки образ.

Силян рекъл и той да опита: цопнал и се превърнал на щъркел. Прехвърчал насам-натам, сетне извил, та кацнал на върха на стария явор. Зачаткал с клюна — казал по щъркелски на хаджи Кляк-кляк, че много му се харесва да хвърчи. Като се понарадвал, слязъл, цопнал се в другия извор и станал човек. Силян вече съвсем се уверил и разбрал, че ще може да се върне у дома.

Поседял скиталецът няколко месеца, дорде изчака човеците щъркели да тръгнат за родното му село. През цялото това време той им помагал в полската работа. Работел яката. Ела ти да видиш този ли е същият наш Силян-мързелан!

Един ден войводата разпратил децата си по всички къщи да обадят на селяните да се готвят за заминаване. В уреченото време цялото село се събрало край яворовото дърво. Почнали да се топят в извора. Силян си вързал на шията едно стомне, пълно с човешка вода, и се гмурнал в щъркеловия извор — станал щъркел. След като всички се превърнали в щъркели, по знак на хаджи Кляк-кляк се вдигнали вкупом и отлетели край морето. Там имало едно мочурище, пълно с жаби и всякакви други водни животинки — тъкмо гозба за щъркели. Наяли се здравата да им държи ситост през дългия път. Сетне по заповед на войводата цялото ято полетяло нагоре, нагоре, чак до облаците.

Летели щъркелите, летели дни и нощи без отдих и сън. Прелетели Бяло море. Долетели до един остров и кацнали да си починат. А там гъмжало от змии, гущери и разни други гадини. Ама щъркелите не им се гнусели — натъпкали си гушите, отдъхнали си и пак полетели. За няколко дни прекосили и Черно море. Накрай закръжили над Силяновото село. Тук ятото се пръснало — всеки щъркел отлетял към своето гнездо. Силян, като зърнал бащината стряха, двора и тополата наред, от радост запляскал с крила и зачаткал с клюна. По-бързо от стрела, той се спуснал към едни камънаци зад плета на къщата — там да се наплиска с водата, та да си стане пак човек и да си влезе дома.

Харно, ама защо старите люде казват: „Бързата кучка слепи ги ражда“. Така станало и с наш Силян сега: от припряност, като се

стрелнал връз камънака, стомнето се ударило и се счупило на сто и петдесет парчета. Дорде клетникът да се усети, жадната земя просмукала водата. И останал си Силян пак щъркел. Начаса радостта му се сменила с най-голямата скръб. И зачаткал клюна си Силян Щърка тоя път от мъка.

Повъртял се, повъртял се сиромашът, па разперил крила, към бащиния дом отлитнал и кацнал на родната стряха. Там заварил хаджи Кляк-кляк и жена му. Те си поправяли гнездото, че зимните бури и вихрушки го били поразпилели. Силян им разправил за бедата си, а хаджията му рекъл:

— Силяне, макар да те обичам като роден син, ала ще ти кажа да си дириш друго жилище. Моето гнездо е тясно, няма място и за тебе. Пък ти не бери грижа, не се отчайвай. Наесен ще те отведе на нашия остров, а догодина напролет ще си дойдеш тук и пак ще си върнеш човешкия образ.

Нямало що да прави Силян Щърка, разбрал, че трябва да се покори на злата си орисия и да си наложи търпение, да изчака още една година. За да не пречи на семейството на хаджията, отлитнал на покрива на плевника и там застанал на един крак да гледа какво става по двора.

Всички домашни още спели. Подир малко, ето че дядо Божил излезнал. Той си бил винаги ранобуден и пръв се вдигал от постелята. Като го видял Силян, мъка стиснала сърцето му и се разплакал. Да беше старият вдигнал очи да види сълзите му, колко ли щеше да се зачуди, че щъркел плаче. Ала бащата не погледнал нагоре. Той се въртял под сайванта около талигата и ралото — стягал се да отиде на оран. Не минало много време, всички домашни излезли и всеки се заловил за някаква работа: баба Стойна взела да дои кравата, а невястата Неда — овцете; малкият Велко понесъл наръч съчки да съвземе дремещия огън в огнището, пък Босилка почнала да мете двора. За Силян и преди нямало работа, и сега нямало. А искало му се и той да помогне, че много му била домиляла къщата. Скочил долу и се приближил до едно теленце. Почнал да го милва с клюна си, да го чеши. Видял го Велко, уплашил се да не би щъркелът да стори нещо на добичето, та викнал:

— Мамо, мамо! Виж щъркелът иска да изяде теленцето!

— Щъркелът не яде теле, чедо — отвърнала му тя. — Пък ако толкова те е страх, прогони го.

Грабнал малкият една тояга и я метнал по щъркела. Откъде да знае детето, че тая птица е изгубеният му татко? Улучило го по главата, та го зашеметило. Паднал Силян Щърка на земята, а синът му се спуснал да го улови. „Ох, божичко — помислил си Силян със свито сърце, — дали родният ми син няма да ми откъсне главата?“ Пък Велко радостно се провикнал:

— Мамо, мамо! Виж, улових щъркела! Сега ще си го вържа с въженце за единия крак и ще си играя с него.

А тя му дума:

— Пусни го, чедо! Пусни го да си хвърчи на воля, че и той, горкият, е единак. Сигурно е вдовец или вдовица като мене, дете вече две години по баща ти мисля и дирята му не зная.

Момчето пуснало птицата. Отлетял Силян Щърка на покрива на плевника — едвам си събрал душата от страх.

Минало се някое време. От съклет Силян Щърка не можел място да си намери. За да се поразтуши, литнал към кошарата, да се понарадва на малките скокливи агънца. Както обикалял около им, догледала го кучката Лиса. Крадешком тя се приближила отзаде му и изведнъж се хвърлила, та го захапала за опашката. Спукана била работата на Силяна, ако овчарят Смиле не бил видял кучката овреме. Свикал й:

— Чиба, чиба! Остави на мира сиромашкия щъркел единак!

Така Смиле отървал от смърт Силяна, без и да подозира.

Ала от тия заключения Силян Щърка не станал по-предпазлив — все се навъртал около домашните си, че натам го теглело сърцето. Една заран като видял баща си, че се стяга за оран и вика внучето си Велко да му води воловете, тръгнал и той подире им да ги погледа.

Отишли на нивата. Изтеглил дядо Божил двете бразди. Силян пък застанал на единия крак и по щъркеловски се вторачил в бухналата пръст, която гъмжала от червени червеи. „Чакай да си зобна малко, че от снощи нищо не съм ял“ — рекъл си той. Тръгнал из браздите червеи да кълве. Клоп! Клоп! Клоп! — ядял и въздишал: „Ох, клетият аз, какво ме сполетя? Преди все печени прасенца и тлъсти шарани по хладни механи ядях, пък виж сега как съм наказан да се храня с такива гадини!? Ама така ми се пада, гдето не слушах баща и майка. Никой не

ми е виновен, защото сам себе си проклех бяло и черно пиле да стана, Бялото и Черното море да прехвъркна. Види се в недобър час съм изрекъл тая клетва, та ме настигна. Ах, ако си стана пак човек много послушен ще бъда и всякаква работа ще върша!“.

Тъй замислен върху злочестата си орисия, Силян, без да се усети, приближил баща си откъм гърба. Обърнал се Велко, сапикасал го и извикал:

— Дядо, я виж зад тебе върви нашият щъркел!

— Нищо чедо, нищо! Гледай напреде си, води воловете — рекъл му дядо Божил.

Пък Велко, нали си е дете неразумно, повърви, повърви, па спре, обърне се и вика:

— Дядо, дядо, виж щъркелът все по нас ходи!

— Е, стига си се заглавиквал с тоя дяволски щъркел! — ядосал се старецът и като замахнал с остена, ударил щъркела по десния крак. Счупил му го.

Паднал Силян Щърка на браздата. От болка запляскал с криле, зачаткал като кречетало. Не може да се вдигне да литне. Малкият Велко пуснал поводите, изтичал при щъркела.

Оставил и дядо Божил ралото, надвесил се над ранената птица.

— Видиш ли, немирнико, в какъв грях ме вкара? — затяхкал се старецът. — Тичай сега в долчинката при барата! Отчупи три-четири лескови пръчки и ги донеси бърже!

Затичал се Велко към долчинката. А дядо Божил приклепнал до щъркела, наместил му счупената кост и почнал да го милва, като му говорел:

— Ох, горкото пиле! Не исках това зло да ти сторя...

Силян Щърка от болка бил обърнал бялото на очите си, ама като чул тия мили думи, посъвзел се и заплакал. Видял дядо Божил сълзите му и още повече му домиляло за птицата.

В това време довтасал Велко запъхтян. Донесъл пръчките. Старецът издялал три, изгладил ги и ги завързал около счупения крак, като през цялото време охкал, въздишал и клател глава.

— Хайде сега да го сложим в колата, па ще го отнесем дома и ще го храним, дордето оздравее! — и дядо Божил понесъл щъркела като новородено агънце, сложил го върху сеното и го покрил с кожуха си.

— Ха така, да му е топличко на сиромашкия — рекъл старецът и се върнал при ралото.

Вечерта отнесли осакатения щъркел дома си. Така Силян отново се намерил под бащината стряха. Всички се грижели добре за него: милвали го, давали му храна — я качамак, я копривена каша, а Велко ходел на реката, ловял жаби и му ги носел. Радвали му се те, милите, без и на ум да им мине, че този щъркел е техният загубен Силян. Много дни прекарал той при своите си. А когато му зараснал крака, пунали го и той си отлитнал пак на покрива на плевника.

Един ден всички отишли на полето. Само Босилка останала да готви и нарежда къщата. Като си свършила работата, постлала на двора рогозка. Седнала да ниже гердан от стари пари — била годена, та си готвела булчинската премияна. Подир малко време оставила герданчето и отишла вкъщи да нагледа гозбата да не загори. Силян Щърка скочил от плевнята, грабнал гердана и го отнесъл на покрива, та го скрил в една пролука. Върнала се Босилка — герданчето го няма. Търсила го тук, търсила го там, но не го намерила, и от мъка заплакала. Вечерта, като си дошли домашните, тя им се оплакала, че някой крадец я издебнал и ѝ откраднал булчинския гердан. За да я утеши, дядо Божил ѝ дал една шепа стари пари — нов гердан да си направи.

Друг път невястата Неда седнала на двора да си вземе жалейна риза, като за вдовица, че тя вече за такава се смятала. Везала и плачела горкана, въздишала и нареждала:

— Ох, като му е било писано на моя мъж без време да си иде от тоя свят, да беше си умрял барем тука, да го заровехме на гробищата, та да отивам на гроба му, там да си плача. А то сега, кой знае къде му се белеят костите, или пък рибите в морето са му изяли месата...

Слушал Силян Щърка тия жалби и сърцето му се пукало от мъка, ала нямало какво да прави, освен да търпи.

По едно време станала Неда нещо да си донесе от къщи. Спуснал се той, грабнал черното кълбо и го скрил между сламата на покрива. Върнала се невястата, потърсила кълбото тук, там — няма го. Затюхкала се.

Вечерта разправила на свекърва си за кълбото, пък старата рекла:

— Добре е сторил онзи, който го е откраднал. Защо ти трябва жалейна риза да везеш, да се правиш без време вдовица. Ами че ние не

знаем дали Силян е умрял. Току-виж върнал се някой ден хаджия с тежки армагани.

Така се нижели дните. Листата на тополата почнали да жълтеят. Наближило времето щъркелите да си отлитат на своя остров. Една заран хаджи Кляк-кляк разпратил вестители по гнездата да обадят на щъркелите от неговото воеводство да се готвят за път. На ден свети Пантелей пътник те се събрали на селската мера. Преброили се — никой не липсвал. Вдигнал се воеводата и подир него всички полетели на юг. Пристигнали си здрави и читави на острова, окъпали се в човешкия извор — станали си пак човеци.

Хванал се Силян да помага на щъркелите в полската работа. Вършел всичко както трябва, та те много го обикнали, имали го вече за свой.

Така изминали много месеци. Дошло време пак да отидат щъркелите в Силяновото село. Тоя път Силян взел едно тенекиено гюмче, напълнил го с човешка вода и го завързал на шията си.

Както преди, ятото прехвъркнало Бялото и Черното море. Достигнали родната земя. Погледнали отгоре — цяло едно поле покрито с убити люде. Види се, неотдавна тука голяма битка е станала. А орлите, като подушили мършата, се насъбрали със стотици да се гощават с човешко месо. Щом съзрели щъркелите, помислили си, че идват да им отнемат плячката и настръхнали. Нахвърлили се върху нежеланите пришълци. И развилняла се в небесата битка, не по-малко стръвна от човешката. Три дни и три нощи се били орли и щъркели, кървав дъжд се леел от безоблачното небе. Много орли и щъркели загинали в тая битка. Лъскавото помче плашело орлите и те бягали от Силян Щърка, та така той останал невредим. На четвъртия ден щъркелите надделели над орлите и ги прогонили. Радостни и горди от своята победа — че шега ли е да надвиеш царете на птиците — щъркелите продължили пътя си и скоро стигнали до родното село.

Кацнал Силян Щърка на едно закрито място, полял се с чудодейната вода и пак си станал човек. Бърже се упътил за дома. Било още много рано, та селските улици били съвсем безлюдни. Стигнал до бащината порта и я отворил. Кучката Лиса се спуснала отгоре му с лай: „Хам! Хам! Хам!“.

— Мари, Лисо — викнал й Силян, — забрави ли ме, та лаеш по мене, като по чужд човек?

Щом чули гласа на изгубения, всички домашни скочили и изхвъркнали из къщата с радостни викове. Почнали да го прегръщат, да плачат от радост. Силян целунал ръка на баща си и на майка си — поискал им прошка за миналите пакости и грешки. А Неда се разтичала, донесла леген с вода, измила нозете на стопанина си, облекла го с нова празнична риза и не можела да му се нагледа. В това време майката пък наредила трапезата да гощава блудния си син.

В малкото село по-бърже от лястовица полетяла вестта, че дядо Божиловият Силян се е върнал. Надошъл сума свят да го види, да му чуе приказката. Старци беловласи му целували ръка и го поздравявали:

— Добре си дошъл, хаджи Силяне, от божи гроб! Добре си дошъл, хаджи Силяне, от божи гроб!

А Силян се дърпал:

— А бе, селяни — рекъл им, — не ми целувайте ръка, не ми казвайте „хаджи“. Нямах аз късмет да ида на хаджилък, че гемията потъна в морето и всички се удавиха, едничък аз оцелях. Седнете, пийнете по чашка ракия за мое здраве, пък аз да ви разправа какво съм видял и патил през тия три години.

Започнал Силян да им разказва своите мъки и тегла. Отначало селяните го слушали със зяпнали уста. Забравили дори ракията си да пият. Сетне зацъкали с език, заклатили недоверчиво глава. А когато Силян им заразправял как и той станал щъркел, селяните вече не се стърпели и се развикали един през друг:

— Бре, Силяне, бре, халосийо, ти за толкова глупави ли ни мислиш, че да повярваме на твоите опашати лъжи?

Станали всички да си вървят недоволни — не им се слушало такива небивалици. Силян ги задържал:

— Тате, я кажи, имаше ли лани горе на плевника един щъркел единак?

— Е, имаше, синко. Та какво от това? Всички го знаят.

— Ами че аз бях тоя щъркел. Я кажи ма, Недо, когато веднъж доеше овцете, удари ли Велко с една тояга щъркела, който беше дошъл да милва теленцето?

— Така беше, Силяне — почудила се Неда. — Кой ли пък ти го е казал?

А Силян продължил да пита:

— Кажи пък ти бе, Смиле, как избави щъркела от зъбите на Лиса, която го беше ухапала за опашката? Така ли беше?

— Така беше, Силяне. Ама чудя се кой ли ти е обадил! Защото аз никому не съм разправял за това.

И тъй се мъчел Силян да увери слушателите си, и инак — никой не вярвал. Разправил и как дядо Божил му беше счупил крака и сетне как го прибрали вкъщи дордето се издери. Запретнал си крачола и показал зарасналата кост. Всички видели белега на крака, ала пак никой не искал да вярва. Тогава той разправил как задигнал герданчето на Босилка и кълбото на Неда и къде ги е скрил.

— Елате сега с мене на двора, да видите с очите си и да се уверите — рекъл той.

Излезли всички на двора. Силян се обърнал към хаджи Кляк-кляк на щъркеловия език — зер толкова време беше живял между щъркелите и беше им научил езика:

— Кляк-кляк, чат-чат... Моля ти се, хаджи, прехвъркни на плевника, претършувай там горе накрая, където аз лани си стоях. Ще намериш в сламата едно кълбо, а в пролуката — герданче. Донеси ми ги, да се уверят моите люде, че не ги лъжа, като им казвам, че съм бил и аз щъркел.

Хаджията изчаткал:

— Чат-чат-чат... Добре, Силяне!

Прехвъркнал на плевника, поровил с клюна из сламата, намерил кълбото, намерил и герданчето. Ухапал ги и скочил на двора. Дал на Силян нещата и си протегнал дори ногата за „здрости“. Сетне си отлитнал пак горе в гнездото; застанал на един крак и загледал надолу да види какво ще правят селяните. Пък те въртели глави като метиляви овце, търкали си очите — дали не сънуват.

Повярявали най-сетне. Влезли вкъщи да си допият ракията и да чуят до края чудните патила на своя съселянин. А сетне си отишли по домовете да разправят на своите тия небивалици.

Оттогава и ние на щъркели не посягаме — вярваме, че те са преобразени човеци и ги имаме за свои.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.